

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Filipa Dienstbiera, soudkyně zpravodajky Mgr. Sylvie Šiškeové a soudce JUDr. Tomáše Langáška v právní věci žalobců: **a) A. M., b) nezl. M. M., c) nezl. D. M.**, žalobci b) a c) zastoupeni zákonnou zástupkyní žalobkyní a), všichni zastoupeni Mgr. Marošem Matiaškem, LL. M., advokátem se sídlem Ověnecká 78/33, Praha 7, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, o žalobě proti rozhodnutím žalovaného ze dne 29. 3. 2019, č. j. OAM-57/ZA-ZA11-ZA05-R2-2016 a č. j. OAM-547/ZA-P07-ZA05-R2-2016, v řízení o kasační stížnosti žalobců proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 12. 3. 2020, č. j. 4 Az 22/2019 – 22

t a k t o :

- I. Kasační stížnost žalobců **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **ne má** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Ustanovenému zástupci žalobců Mgr. Maroši Matiaškovi, advokátovi, **se přiznává** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů ve výši **18 730,80 Kč**, která je splatná do jednoho měsíce od právní moci tohoto usnesení z účtu Nejvyššího správního soudu.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Žalobkyně a) podala za sebe a žalobce b) po příletu do České republiky žádost o mezinárodní ochranu. Během pohovoru uvedla, že je v šestém měsíci těhotenství a o mezinárodní ochranu žádá, protože její manžel měl v zemi původu – Arménii – potíže, neboť přijal investici do své stavební společnosti od kmotra jerevanského starosty, který následně žádal, aby na něj společnost byla převedena. Nátlak se stupňoval a vedl až k fyzickému napadení manžela žalobkyně. Policie v zemi původu nepodnikla žádné kroky,

naopak další výhrůžky útočníků přiměly žalobkyni i jejího manžela k opuštění země původu. Žalobce c) se narodil na území České republiky; žalobkyně a) jeho jménem také požádala o mezinárodní ochranu.

[2] Žalovaný žalobcům neudělil mezinárodní ochranu podle § 12 až § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu. Krajský soud v Praze však rozsudky ze dne 4. 10. 2016, č. j. 42 Az 5/2016 – 34 a ze dne 22. 12. 2016, č. j. 42 Az 14/2016 – 29, vyhověl žalobám a zrušil rozhodnutí žalovaného v částech rozhodnutí o neudělení doplňkové ochrany podle § 14a a § 14b zákona o azylu, neboť se žalovaný dostatečně nezabýval dostupností účinné ochrany státu před trestnou činností soukromých osob ve smyslu § 2 odst. 6 zákona o azylu a nezajistil si k tomu dostatek podkladů. Rovněž nepodložil své tvrzení o možnosti vnitřního přesídlení.

[3] Žalovaný si v dalším řízení opatřil informace ohledně aktuální politické a bezpečnostní situace a stavu dodržování lidských práv v Arménii a provedl doplňující pohovor k žádosti o udělení mezinárodní ochrany s žalobkyní a) i ve vztahu k žalobcům b) a c).

[4] Žalovaný poté vydal ve věci žalobců a) a b) rozhodnutí č. j. OAM-57/ZA-ZA11-ZA05-R2-2016 a ve věci žalobce c) rozhodnutí č. j. OAM-547/ZA-P07-ZA05-R2-2016, jimiž žalobcům neudělil doplňkovou ochranu podle § 14a až § 14b zákona o azylu (nesprávnost ve výroku obou rozhodnutí, která původně hovořila o neudělení mezinárodní ochrany podle § 12 až § 14b zákona o azylu, napravil žalovaný opravnými rozhodnutími). Žalovaný přihlédl ke změně politické situace v Arménii, k tomu, že problémy stěžovatelů se vázaly k minulé vládnoucí vrstvě, a také k tomu, že stěžovatelé mohou v případě ohrožení využít právních nástrojů, které jim nabízí právní řád jejich země původu.

[5] Proti citovaným rozhodnutím žalovaného podali žalobci správní žaloby, které městský soud spojil ke společnému projednání a rozhodnutí pod sp. zn. 4 Az 22/2019 a napadeným rozsudkem je zamítl. Městský soud neshledal důvodnou námitku nerespektování závazného právního názoru krajského soudu, neboť v novém řízení se z důvodu politických změn v Arménii změnila situace žalobců. Na podkladu nových informací o zemi původu pak žalovaný vydal přezkoumatelné rozhodnutí a jeho závěry jsou dostatečně důkazně podloženy. Městský soud nespatořoval v rozhodnutí žalovaného zásah do soukromého a rodinného života ve smyslu čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) ani narušení zájmu dítěte ve smyslu čl. 3 Úmluvy o právech dítěte. V případě žalobců se nejedná o situaci, kdy by pouhé vycestování představovalo porušení těchto mezinárodních závazků.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[6] Proti rozsudku městského soudu podali žalobci (dále jen „stěžovatelé“) kasační stížnost, jejíž přijatelnost spatřují v nesprávném výkladu judikatury Nejvyššího správního soudu ohledně možnosti nerespektovat závazný právní názor soudu v případě změny

pokračování

skutkových okolností. Městský soud se také odchýlil od ustálené judikatury ve vztahu k principu nejlepšího zájmu dítěte podle čl. 3 Úmluvy o právech dítěte.

[7] Žalovaný nedostatečně vyhodnotil situaci v zemi původu stěžovatelů a neprokázal, že jim nehrozí nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu. Ze zpráv o situaci v zemi původu sice plyne, že v Arménii se situace pomalu mění k lepšímu, stále však v ní však schází efektivní záruky bránící korupci, soudy čelí politickému vlivu a právo se používá selektivně. Je sice pravda, že starosta Jerevanu byl zbaven funkce a státní orgány jej začaly vyšetřovat z podezření z korupce a zpronevěry, takové vyšetřování však v kontextu situace v Arménii nemusí mít žádný efekt. Nadto výhrůžky, kterým stěžovatelé čelili v rodné zemi před odchodem do České republiky, pocházely ze strany osob napojených právě na tehdejšího starostu Jerevanu. O těchto osobách však nejsou zprávy, které by stěžovatelům poskytly uklidnění, že již z jejich strany nejsou v ohrožení života. Z pouhé změny politického směřování země a zahájení vyšetřování některých korupčních kauz předešlého establishmentu tedy nelze automaticky usuzovat na okamžité zlepšení práce bezpečnostních složek.

[8] Žalovaný nepostavil na jisto, že by byla stěžovatelům poskytnuta v zemi původu efektivní ochrana, jak to po něm vyžadoval Krajský soud v Praze ve svém zrušujícím rozsudku. Judikatura, kterou městský soud odůvodnil možnost správního orgánu odchýlit se od závazného právního názoru soudu, nedopadá na případ stěžovatelů. Změna politické situace v Arménii nevedla k takové změně skutkových okolností, která by poukazovala na to, že stěžovatelům již při návratu do země původu nehrozí vážná újma.

[9] Žalovaný ani městský soud nevzali v potaz ani zásah do práva na rodinný a soukromý život ve smyslu čl. 8 Úmluvy a neposkytli k tomu přezkoumatelný závěr. Všudypřítomnost obav o život by stěžovatelům velmi ztížila rozvíjení soukromého a rodinného života, možnost usadit se a spokojeně žít. Všichni členové rodiny se již za dobu pobytu v České republice včlenili do společnosti, mají tu nejbližší rodinu a stěžovatel c) se zde narodil. S tím se dále pojí námitka, že žalovaný nevzal v potaz nejlepší zájem dítěte ve smyslu čl. 3 Úmluvy o právech dítěte. Městský soud následně pochybil, pokud tuto skutečnost žalovanému nevytkl. Návrat do Arménie by pro stěžovatele b) a c) znamenal návrat do prostředí, které neznají, kde nemají zázemí, což by mohlo mít nepříznivý vliv na jejich vývoj. Zájem dítěte je hlediskem, které nelze při vyhodnocování možného dopadu rozhodnutí na nezletilé dítě opomenout. Z odůvodnění rozhodnutí musí být nadto vždy zřejmé, že toto právo vzal správní orgán v úvahu.

[10] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti vyslovil přesvědčení, že rozsudek městského soudu dostatečně reflektuje konkrétní okolnosti stěžovatelky a její rodiny i situaci v zemi jejich původu. Kasační stížnost neposkytuje dostatečnou argumentaci, která by mohla zpochybnit řádně zjištěný stav věci a zákonnost rozhodnutí žalovaného i rozsudku městského soudu. Stěžovatelce v rámci obav z naplnění výhrůžek nic nebránilo využít možnosti domáhat se ochrany v zemi původu. Stěžovatelka neuvedla žádnou argumentaci, která by zpochybnila možnost obrátit se na policii v zemi původu.

III. Posouzení kasační stížnosti Nejvyšším správním soudem

[11] Nejvyšší správní soud vyhodnotil kasační stížnost jako nepřijatelnou ve smyslu § 104a odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), neboť svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele (k výkladu tohoto pojmu viz usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006 č. j. 1 Azs 13/2006 – 39, č. 933/2006 Sb. NSS). Ačkoli usnesení, jímž se kasační stížnost odmítá pro nepřijatelnost, nemusí být odůvodněno (§ 104a odst. 3 s. ř. s.), Nejvyšší správní soud stručné odůvodnění připojuje.

[12] Rozhodnutí žalovaného a rozsudek městského soudu nejsou nepřezkoumatelné. Na základě podkladů obsažených ve spisu totiž žalovaný – v souladu s § 68 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád – vysvětlil, že stěžovateli tvrzené skutečnosti nespadají pod důvody relevantní pro udělení doplňkové ochrany, což městský soud následně potvrdil. Z rozhodnutí žalovaného jasně plyne, že žalovaný zohlednil všechny skutečnosti, které vyšly najevo z doplňujícího pohovoru k žádosti stěžovatelky a jejích nezletilých synů o mezinárodní ochranu ze dne 31. 7. 2017, při seznamování se s podklady dne 20. 3. 2019 a v neposlední řadě ze zpráv o situaci v Arménii. Jednalo se o informace OAMP „*Aktuální vývoj – politická situace, reformní proces, stíhání představitelů bývalého režimu, předčasné parlamentní volby v prosinci 2018*“ ze dne 11. 2. 2019, „*Republikánská strana Arménie, Historická a současná situace, Postavení bývalého prezidenta Serže Sargsjana a jeho příbuzných a spolupracovníků*“ ze dne 3. 10. 2018 a o informaci Ministerstva zahraničních věcí České republiky č. j. 102114/2019-LPTP ze dne 14. 2. 2019. Žalovaný i městský soud se zabývali všemi námitkami stěžovatelů a dostatečně je vypořádali. Za pochybení městského soudu nelze považovat, že aproboval závěry žalovaného (k tomu srov. rozsudek NSS ze dne 27. 7. 2007, č. j. 8 Afs 75/2005 – 130, č. 1350/2007 Sb. NSS), jehož rozhodnutí považuje Nejvyšší správní soud rovněž za zcela přezkoumatelné.

[13] Městský soud nepochybil při vypořádání námítky nerespektování závazného právního názoru předchozího zrušujícího rozsudku Krajského soudu v Praze. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 2. 2011, č. j. 7 Ans 16/2010 – 232, se sice váže k žalobě proti nečinnosti správního orgánu, ale jeho závěry týkající se důsledků změny skutkového stavu lze vztáhnout i na další řízení před správním orgánem po zrušení správního rozhodnutí krajským či Nejvyšším správním soudem. Změna skutkového stavu může být i důvodem k tomu, aby se krajský soud odchýlil od závazného právního názoru Nejvyššího správního soudu (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 6. 2004, č. j. 2 Ads 16/2003 – 56, č. 352/2004 Sb. NSS; shodně také rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 9. 2004, č. j. 5 A 110/2002 – 25, č. 442/2005 Sb. NSS).

[14] Žalovaný i městský soud dostatečně odůvodnili, že v průběhu dalšího řízení před žalovaným po zrušení jeho prvního rozhodnutí nastala podstatná změna situace v Arménii (starosta Jerevanu byl zbaven funkce a bylo s ním zahájeno trestní řízení pro korupční jednání), v jejímž důsledku se zásadně zmenšila možná újma hrozící stěžovatelům v případě návratu do země původu. Stěžovatelé proti těmto zjištěním nestavěli žádná

pokračování

tvrzení opřená o konkrétní a aktuální důkazy, v doplňujícím pohovoru pouze stěžovatelka a) uvedla, že koncem roku 2016 (tedy ještě před změnou politické situace) jim někdo zničil byt a zabil psa a že situace ohledně domáhání se svých práv je i přes politickou změnu v Arménii pro obyčejné občany stále stejná – tedy špatná. Tím, že si žalovaný v dalším řízení opatřil aktuální informace o zemi původu stěžovatelů a následně podle toho znovu posoudil situaci stěžovatelů, zhojil vadu nepřezkoumatelnosti svého předchozího rozhodnutí.

[15] Je sice pravda, že žalovaný se ve svém rozhodnutí, které se týkalo stěžovatelky a) a staršího syna, výslovně nezabýval otázkou práva na soukromý a rodinný život podle čl. 8 Úmluvy, avšak za nynějších skutkových okolností se k tomuto aspektu z úřední povinnosti vyjadřovat nemusel, neboť to stěžovatelé ve správním řízení nenamítali (srov. rozsudek ze dne 12. 12. 2019, č. j. 10 Azs 310/2019 – 32). Judikatura Nejvyššího správního soudu sice nevylučuje, že by zásah do rodinného či soukromého života cizince mohl představovat hrozbu vážné újmy a důvod pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 zákona o azylu; vychází však konstantně z toho, že se jedná o výjimečné případy pramenící z mimořádných okolností, např. má-li cizinec manželku, která je českou státní občankou, s níž se mu na území České republiky narodila dcera, přičemž zdravotní stav manželky je závažný a neumožňuje jí starat se o dítě (viz rozsudek ze dne 11. 3. 2015, č. j. 3 Azs 256/2014 – 27), nebo žije-li cizinec v České republice fakticky od narození a studuje střední školu, v zemi původu nemá žádné příbuzné a neovládá tamní jazyk (viz rozsudek ze dne 21. 2. 2019, č. j. 5 Azs 235/2018 – 32). O tak mimořádné okolnosti se ovšem v případě stěžovatelů nejedná.

[16] Mezinárodní závazek respektovat rodinný a soukromý život ve smyslu čl. 8 Úmluvy nelze chápat jako neomezený závazek státu respektovat volbu stěžovatelů ohledně země jejich společného pobytu. Při stanovení rozsahu povinností státu je nutno uvážit okolnosti každého konkrétního případu, k čemuž v daném případě došlo. Městský soud se těmito okolnostmi vypořádal na stranách 5 a 6 rozsudku. Stejně tak městský soud zhodnotil judikaturu týkající se možného porušení čl. 3 Úmluvy o právech dítěte, z níž dovodil, že v této věci se nejedná o odloučení dětí od rodiče a že rodinný a soukromý život mohou stěžovatelé nadále rozvíjet i v zemi svého původu, kde stále žije i rodina manžela stěžovatelky a) (viz rozsudek ze dne 11. 6. 2009, č. j. 9 Azs 5/2009 – 65). K tvrzení stěžovatelů, že se zde obě děti již včlenily do společnosti, Nejvyšší správní soud poznamenává, že stěžovatel b) byl ve stejném věku, jako je nyní stěžovatel c), když musel opustit Arménii, včlenit se do nové společnosti, zvykat si na prostředí, které neznal, a začít se učit novému jazyku. Obě děti jsou nadto ještě poměrně nízkého věku, jedná se tedy o odlišnou situaci, než ve věci sp. zn. 5 Azs 235/2018 zmiňované výše. Rovněž s touto otázkou se městský soud v rozsudku přezkoumatelně vypořádal a své závěry opřel také o judikaturu Nejvyššího správního soudu, např. o rozsudek ze dne 28. 2. 2014, č. j. 2 As 69/2013 – 35 nebo ze dne 23. 5. 2018, č. j. 6 Azs 67/2018 – 29.

[17] V této souvislosti Nejvyšší správní soud připomíná, že mezinárodní ochrana je výjimečným právním institutem, jehož smyslem je poskytnout žadateli ochranu, nikoliv však před jakýmkoli negativními jevy v zemi jeho původu. Poskytnutí azylu, resp. doplňkové ochrany, které se v soudním řízení stěžovatelé domáhají, je zcela specifickým

důvodem pobytu cizinců na území České republiky. Nelze je zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců na území České republiky, které jsou upraveny např. v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů.

[18] Nejvyšší správní soud tedy neshledal v postupu ani závěrech městského soudu takovou vadu, která by v souladu s výše citovanou judikaturou zakládala přijatelnost kasační stížnosti.

IV. Závěr a náklady řízení

[19] Vzhledem k výše uvedenému Nejvyšší správní soud odmítl kasační stížnost jako nepřijatelnou podle § 104a s. ř. s.

[20] Výrok o náhradě nákladů řízení při odmítnutí kasační stížnosti vychází z § 60 odst. 3 věty první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s., podle nichž žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, pokud byla kasační stížnost odmítnuta.

[21] Nejvyšší správní soud stěžovatelům ustanovil usnesením ze dne 5. 5. 2020, č. j. 6 Azs 52/2020 – 22, zástupce Mgr. Maroše Matiaška, LL.M., advokáta. Hotové výdaje a odměnu za zastupování platí v takovém případě stát (§ 35 odst. 10 část věty první za středníkem s. ř. s.). Nejvyšší správní soud přiznal ustanovenému zástupci odměnu za dva úkony právní služby, spočívající v první poradě s klientem včetně převzetí a přípravy zastoupení [§ 11 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)] a podání kasační stížnosti [§ 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu], ve výši 3 100 Kč [§ 9 odst. 4 písm. d) a § 7 bod 5. advokátního tarifu]. Podle § 12 odst. 4 advokátního tarifu jde-li o společné úkony při zastupování nebo obhajobě dvou nebo více osob, náleží advokátovi za každou takto zastupovanou nebo obhajovanou osobu mimosmluvní odměna snížená o 20 %. Zástupci proto náleží odměna ve výši 14 880 Kč [2 x (3 x 2480 Kč)]. K tomu náleží paušální náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč za každý úkon právní služby (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu), tedy 600 Kč. Protože je zástupce stěžovatele plátcem DPH, byla odměna za zastupování (15 480 Kč) dále zvýšena o částku odpovídající této dani. Celkově tedy odměna ustanoveného zástupce činí 18 730,80 Kč. K uhrazení této částky stanovil Nejvyšší správní soud lhůtu jednoho měsíce.

Poučení: Proti tomuto usnesení **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 5. srpna 2020

JUDr. Filip Dienstbier
předseda senátu

